यतएतद्दुःखंअतःदुःखसंज्ञकंदुःखनाशकंसंन्यासंकदाकरिष्यामः मारणतोषणनिशामनेषुज्ञेतिसूत्रेजानातेर्मारणार्थत्वानुवादात्पशुसंज्ञपयतीतिब्राह्मणदर्शनाच्चसंज्ञपयतेर्णुलिणेरणिटीतिणिलोपेनिमित्तापा
येनैमित्तिकस्याप्यपायइतिन्यायेनपुङ्निवृत्तिः ॥ ३ ॥ सप्तदशभिः पंचप्राणाद्वेमनोबुद्धीदशज्ञानकर्मेंद्रियाणितैः हेतुभूतैर्मुक्तिविरोधितयासंसारवर्धकैः पंचभिःकामंक्रोधंचलोभंचभयंस्वप्नंचपंचममितिप्रागु
क्तैर्योगदोषैः इंद्रियार्थैःशब्दादिभिः गुणैःसत्वादिभिः अष्टाभिः पंचस्थूलभूतानिअविद्याहंकारकर्माणिचेतिअष्टत्रिंशतागणेनविमुक्ताः ॥ ४ ॥ पुनर्भावंजन्मगमिष्यामःपारिव्राज्यंकरिष्यामः ॥ ५ ॥ एवं
दुःखातुरंराजानंदुःखस्यांतवेत्तांबोधयन्नाश्वासयति नास्तीति अनंतंनास्तिदुःखमितिशेषः अस्येवदुःखांताख्योमोक्षइत्यर्थः यतःसर्वसंख्यानंपरिच्छेदस्तस्यविषयः ननुप्रलयेपिसर्वस्यांतोस्ति नतावतासंसा
रनिवृत्तिरस्यतआह पुनर्भावःभावोभवनंपुनर्जन्मसोपिविख्यातःअंतवत्त्वेन नसपुनरावर्ततइतिश्रुत्यासर्ववादिसंप्रतिपत्त्याचप्रसिद्धोऽतः ननुतथापिऐश्वर्यलुब्धैरस्माभिःसकथंप्राप्तुंशक्यइत्यतआह नास्तिकिं
चिदिहाचलमिति अतोन्यदार्तमितिश्रुतेरैश्वर्यस्याप्यंतोभविष्यतीत्यर्थः ॥६ ॥ एषःऐश्वर्यदोषइतिमन्यसेतदपिनेतिनच तत्रहेतुः प्रसंगतःऐश्वर्यस्यापिसंगहेतुत्वेनमोक्षप्रतिबंधकत्वात्तथापिधर्मज्ञायूयमुद्योगा

कदावयंकरिष्यामःसंन्यासंदुःखसंज्ञकं ॥ दुःखमेतच्छरीराणांधारणंकुरुसत्तम ॥३॥ विमुक्ताःसप्तदशभिर्हेतुभूतैश्चपंचभिः॥इंद्रियार्थैर्गुणैश्चैवअष्टाभिश्चपि
तामह ॥ ४॥ नगच्छंतिपुनर्भावंमुनयःसंशितव्रताः॥ कदावयंगमिष्यामोराज्यंहित्वापरंतप ॥ ५॥ भीष्मउवाच नास्त्यनंतंमहाराजसर्वसंख्यानगोच
रः॥पुनर्भावोपिविख्यातोनास्तिकिंचिदिहाचलं॥६॥ नचापिमन्यसेराजन्नैषदोषःप्रसंगतः॥ उद्योगादेवधर्मज्ञाःकालेनैवगमिष्यथ॥७॥ नेशेयंऽसततंदेहीनृ
पतेपुण्यपापयोः॥ ततएवसमुत्थेनतमसारुध्यतेपिच॥ ८॥ यथांजनमयोवायुःपुनर्मानःशिलंरजः॥ अनुप्रविश्यतद्वर्णोदृश्यतेरंजयन्दिशः॥ ९॥ तथाकर्मफ
लैर्देहीरंजितस्तमसावृतः॥ विवर्णोवर्णमाश्रित्यदेहेषुपरिवर्तते॥ १०॥

तूशमाद्यभ्यासादेवकालेनकियतापिगमिष्यथप्राप्स्यथ मोक्षमितिशेषः बहूनांजन्मनामंतेज्ञानवान्मांप्रपद्यतेइतिगीतावचनात् ॥ ७ ॥ किंचअयंजीवःपुण्यपापयोःसुखदुःखयोर्नेशेनईष्टे ततएवसुखदुःखोत्थे
नैवतमसारागद्वेषात्मकेनाज्ञानेनरुध्यते दैवप्रापिताभ्यांसुखदुःखाभ्यामनुद्विग्नोमोक्षार्थमुद्योगंकुर्यादेवेत्यर्थः ॥ ८ ॥ सुखदुःखयोरुच्छेद्यत्वंदर्शयितुमात्मधर्मत्वंदृष्टांतपूर्वकंव्युदस्यति यथेतिद्वाभ्यां अंजन
मयःकज्जलप्रचुरः मनःशिलायाइदंमानःशिलंरक्तपीतंरजः यथास्वयमरूपोपिवायुरंजनादिसंबंधात्तद्वर्णवानिवभूत्वास्वयोनिंदिक्शब्दितमाकाशंचतद्वर्णवंतमिवकरोति एवंतमसावृतोऽविद्योपाधिःसम
ष्टिजीवःस्वयंविवर्णोरागादिराहित्याद्दोषास्पृगपिदेहद्वयसंबंधात्तद्धर्मैर्गौरत्वकाणत्वसुखित्वादिभिस्तद्वानिवभूत्वास्वयोनिमंतर्यामिणमवर्णंत्रिगुणातीतमप्याश्रित्यव्याप्यतद्वंतमिवकृत्वादेहेषुभ्रमति बिंबप्रतिबिं
बयोरप्यत्रात्मप्रतिबिंबगतंकंपादिकंवस्तुतोबिंबएवावभासते एवंजीवगतोपिसंसारोब्रह्मण्येवास्ति तयोरभेदात् अतोदुःखादेरात्मधर्मत्वाभावात्सुखेनोच्छेद्यत्वंस्यादित्यर्थः ॥ ९ ॥ १० ॥

Digitized by Google